

## 100 anys de la concessió del títol de Basílica a Vilafranca

Dg, 15/12/2019 per Catalunya Religió



(CR) “Entre els edificis sagrats que més honoren a la diòcesi de Barcelona, justament i merescuda és comptada l’església parroquial de Santa Maria de Vilafranca del Penedès. Construïda a llaor de la Verge, Mare de Deu, en la tretzena centúria, pot considerar-se com l’església mare de totes les parròquies de la comarca, tant per la seva antigor com per la magnificència de la seva estructura i fàbrica”. Així comença el text amb el que el 7 de gener de 1920 el cardenal **Gasparri**, secretari d’Estat, certificava la concessió del títol de basílica al temple de Sant Maria de Vilafranca del Penedès. Una basílica coneguda com “la catedral del Penedès” i que fins i tot es va arribar a especular que podria ser la seu del nou bisbat quan el 2004 es va dividir la arxidiòcesis de Barcelona.

Per celebrar el centenari d’aquest reconeixement atorgat pel papa **Benet XV**, el dimarts 7 de gener, solemnitat de Sant Raimon de Penyafort, copatró de Vilafranca del Penedès, se celebrarà una eucaristia presidida pel bisbe de Sant Feliu de Llobregat, **Agustí Cortés**, amb la participació en els cants de la Schola Gregoriana de Vilafranca. En la celebració s’interpretarà l’Ave Verum de Mozart, a càrrec del cor Ave Verum, creat especialment per a aquesta ocasió, amb l’acompanyament de l’orquestra de cambra Art&So, a l’orgue Berenguer Montserrat i la direcció de Miquel Benito.

Amb motiu d’aquesta efemèride s’estrenaran unes noves insígnies pròpies de les basíliques (conopeu i tintinacle), que es van destruir l’any 1934 i ara es recuperen. També es presentarà un nou escut basilical.

Aquesta celebració coincideix amb una nova fase de les obres de rehabilitació de la basílica, Santa Maria 2020, concretament de la part central de l’edifici: la teulada. La campanya de recaptació de fons continua oberta.

Un dies abans, el dijous 2 de gener, l'historiador Daniel Sancho farà una conferència sobre els "Cent anys de la concessió del títol de basílica menor a Santa Maria de Vilafranca (1920)"

## 27 basíliques a Catalunya

Una basílica és una estructura arquitectònica d'origen romà que tenia una funció econòmica i jurídica. Aquests edificis originalment servien per a les transaccions comercials a gran escala i eren també com una mena de jutjat. La seva estructura, anomenada "planta basilical", estava formada per 3 o 5 naus, de les quals una central més gran que les laterals, en les quals s'hi poden obrir galeries de finestres. Aquesta planta serà la que adoptaran els primers edificis religiosos cristians, degut caràcter assembleari de la litúrgia cristiana i al fet que aquesta mena d'espais permetia acollir grans quantitats de persones, i establia la jerarquia que se li escau, amb els fidels distribuïts per la nau i qui presideix la cerimònia situat a l'absis que encapçala el conjunt.

Actualment, però, el nom de basílica no respon a criteris arquitectònics sinó que és el títol que es concedeix a esglésies notables per la seva antiguitat i prestigi i que frueix de certs privilegis. La concessió del títol de basílica a una església correspon al Papa.

Les basíliques poden ser majors o menors. Només hi ha 4 basíliques majors, totes elles a Roma: Sant Pere del Vaticà, Sant Joan del Laterà, Santa Maria la Major i Sant Pau Extramurs. De basíliques menors n'hi ha 1.500 a tot el món.

A Catalunya hi ha 27 basíliques menors, 9 de les quals a Barcelona: la catedral, la Mercè, Santa Maria del Mar, el Pi, Sant Josep Oriol, Sant Just i Pastor, Tibidabo, la Concepció i la Sagrada Família (títol concedit el [dia](#) de la dedicació pel papa Benet XVI, el 7 de novembre de 2010). Les altres són: les catedrals de Tarragona, Terrassa, Tortosa, la Seu d'Urgell, Solsona i Vic, i les esglésies de Castelló d'Empúries, Igualada, Manresa, Mataró, [Sant Feliu de Girona](#), Poblet, Tremp. Les últimes que han rebut el títol de basílica han estat els santuaris de [Núria](#) i [Meritxell](#) (2014) i [Balaguer](#) (2016). Al bisbat de Sant Feliu de Llobregat hi ha les basíliques de Montserrat i Vilafranca, concedit el papa Benet XV fa cent anys.

## Noves insígnies a Vilafranca

Tradicionalment els temples amb el títol de basílica menor tenen dos símbols que els identifiquen: el conopeu i el tintinacle. El conopeu és una peça històrica de la indumentària i insígnies papals, usada en principi per fer ombra al Papa en les processons, i que actualment simbolitza la vinculació específica amb el bisbe de Roma. És una mena de para-sol amb amples ratlles alternades de color daurat i vermell, els colors tradicionals del papa (el blanc no va començar a ser utilitzat per la Santa Seu fins a principis del segle XIX). Es feia servir a les processons i actualment es col·loca a l'altar major o en un altre lloc visible.

El tintinacle (campaneta) és una peça de fusta que representa un campanar amb una campaneta al seu interior, generalment amb algun element identificatiu de la pròpia església. El seu simbolisme, ús i col·locació és paral·lel al conopeu.

La normativa vigent sobre les basíliques no es pronuncia en cap moment sobre el dret a utilitzar el conopeu i el tintinacle, ja que actualment no existeixen litúrgicament, i són només símbols tradicionals externs per identificar que una

església ostenta el títol de basílica. Sí que s'esmenta, en canvi, la possibilitat d'utilitzar el símbol papal de les claus (en referència a sant Pere) en l'escut, el segell o altres ornaments propis.

Per altra banda, les basíliques tenen unes condicions i obligacions pel que fa al temple, la litúrgia i la pastoral: cal que sigui un edifici amb un perfil destacat, reconegut per la seva història, relíquies o imatges sagrades; cal que sigui un focus espiritual d'una comunitat que hi acudeix a celebrar la seva fe; cal que posseeixi un tresor espiritual i sagrat, donant culte continuat al Senyor, a la Mare de Déu i als sants allà venerats; cal que l'ofici que s'hi celebri sigui exemplar per a la resta de temples de la diòcesi; cal que promogui la formació bíblica i religiosa dels fidels, així com l'estudi i la divulgació dels documents del magisteri papal; cal que celebri les festes pròpies de tota l'Església catòlica i en comunió amb el Papa de Roma.

La basílica de Santa Maria de Vilafranca va estrenar el conopeu i el tintinacle poc després de la seva declaració com a basílica, per Corpus del 1920, però van ser destruïts el 6 d'octubre de 1934. També tenia un escut basilical que va deixar d'utilitzar-se. Ara, amb motiu del centenari, es recuperen: els nous conopeu i tintinacle s'estrenaran el 7 de gener en la missa solemne presidida pel bisbe i un nou escut s'incorpora a la imatge gràfica de la parròquia.